

Kommunstyrelsen

Avsiktsförklaring med Region Stockholm om Saltsjöbanan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen förslår kommunfullmäktige att ingå föreslagen avsiktsförklaring med Region Stockholm gällande Saltsjöbanan enligt tjänsteskrivelsen daterad den 7 april 2022

Sammanfattning

Nacka kommun och dåvarande Stockholms läns landsting ingick 2017 en avsiktsförklaring gällande att bygga en upphöjning av Saltsjöbanan mellan Nacka och Sickla station. Avsiktsförklaringen var villkorad av att genomförandeavtal skulle tecknas inom två år. Så skedde inte och avsiktsförklaringen löpte därmed ut per automatik. Kommunen och Regionen återupptog under slutet av 2020 diskussionerna om att komma vidare både kring Mötesplats Nacka och Saltsjöbanan. Det har resulterat i att det nu föreligger ett nytt förslag till avsiktsförklaring om Saltsjöbanan som också har ett bredare anslag. Den omfattar flera åtgärder där regionen och kommunen är överens att få till en modern och kapacitetsstark Saltsjöbana. Några av insatserna är fler mötesspår, att upphöjningen byggs samt att regionen köper in nya vagnar. Avsiktsförklaringen infattar att kommunen kan lägga del av Värmdövägen på banvallen under en del av utbyggnaden av Värmdövägen. Även denna avsiktsförklaring är villkorad av att ett finansierings- och genomförandeavtal ska tecknas senast 31 juli 2023.

Eftersom flertalet åtgärderna kopplade till Saltsjöbanan behöver vara klara när banan börjar gå till Slussen i slutet av 2026 har kommunen och regionen inlett samverkan på flera nivåer redan. Kostnaderna för att bygga upphöjningen kommer att tas fram i det finansierings- och genomförandeavtal som ska tecknas. En kostnadsberäkning i 2018 års penningvärde indikerar en kostnad på drygt 700 mkr, där kommunen kommer att få ta merparten av kostnaderna.

Ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade den 2 oktober 2017 att ingå en avsiktsförklaring med dåvarande Stockholms läns landsting om förutsättningar för ett bygga en upphöjning av Saltsjöbanan mellan Nacka station och Sickla station. En av förutsättningarna var att ett genomförandeavtal skulle träffas senast två år efter det att avsiktsförklaringen tecknats. Tecknades inget genomförandeavtal inom två år, senast 2 oktober 2019, upphörde avsiktsförklaringen automatiskt att gälla. Diskussioner fördes mellan kommunen och Regionen Stockholm (nedan regionen) om hur upphöjningen skulle genomföras och finansieras, men något genomförandeavtal tecknades aldrig inom den utsatta tiden. Parallellt med diskussionerna om upphöjningen har projektet Mötesplats Nacka pågått där Regionen, Trafikverket och kommunen är parter. Mötesplats Nacka kommer att byggas norr om Nacka, forum om omfattar en flytt av motorvägen, en bussterminal på den södra sidan samt överdäckning av motorvägen. Projektet gick in i en lugnare fas under del av 2019 och 2020. I slutet av 2020 inleddes diskussioner på högsta tjänstepersonsnivå mellan Regionen och kommun om både Mötesplats Nacka och Saltsjöbanan. Det har lett fram till att det nu föreligger förslag på ny avsiktsförklaring gällande Saltsjöbanan.

Avsiktsförklaringen

Jämfört med den föregående avsiktsförklaringen som enbart avsåg upphöjningen har den nu föreslagna avsiktsförklaringen ett bredare anslag. Regionen och kommunen (nedan Parterna) är överens om insatser på flera områden för att säkra en modern och kapacitetsstark Saltsjöbana som möter både dagens och framtida resandebehov och som fortsätter att gå till Slussen. Parterna är överens om att:

- Gemensamt utreda möjliga sträckor för dubbelspår. Regionen kommer att bygga mötesspår vid Tattby och Fisksätra
- Gemensamt utreda möjligheterna att etablera utökad depåkapacitet.
- Nacka ska etablera Upphöjningen, som byggs med dubbelspår 2025 – 2026.
- Ett finansierings- och genomförandeavtal gällande upphöjningen ska vara tecknat senast 31 juli 2023.
- Gemensamt söka lämpliga lösningar för markområden där Regionen behöver få tillgång till mark som kommunen äger och vice versa.
- Tillfälligtvis stänga av Saltsjöbanan 2023 för att både Nacka och Regionen ska kunna utföra arbeten som gör att Saltsjöbanan inte kan vara i drift samtidigt. Del av Värmdövägen läggs på banvallen under denna tid.
- Kostnaden för ersättningstrafiken ska fördelas i förhållande till respektive parts behov av ersättningstrafik.
- Regionen kommer att köpa in nya vagnar som gradvis tas i trafik när upphöjning är klar.

I likhet med avsiktsförklaringen från 2017 upphör denna avsiktsförklaring automatiskt att gälla om ett finansierings- och genomföravtal tecknat inom utsatt tid, senast 31 juli 2023.

Fortsatt arbete

Flertalet av de åtgärder som finns med i avsiktsförklaringen behöver vara klara till årsskiftet 2026/2027 i samband med att ombyggnaden av Slussen är klar och Saltsjöbanan åter kan gå hela sträckan in till Slussen. Vid denna tidpunkt avser Regionen att utöka trafiken på Saltsjöbanan. Banan kommer att vara en viktig del tillmötesgå det behovet med anledning av antal ökande antal resenärer innan tunnelbanan invigs 2030. Det kan anses vara en lång tid fram till slutet av 2026, men det är mycket som ska planeras och byggas, och det ska ske samtidigt på flera ställen. Därför har regionen och kommunen redan inlett ett samarbete på såväl strategisk, taktisk som operativ nivå. Det finns samarbete inom flera områden. Det är själva byggprojekten såsom att förlägga Värmdövägen på banvallen som att lösa markfrågor, hur det säkras en bra kollektivtrafik under alla byggnationer liksom kostnader för ersättningstrafiken.

Ekonomiska konsekvenser

Grundprincipen i avsiktsförklaringen är att respektive part tar kostnaden för det man har ansvar för. Sälunda tar Regionen kostnaden för mötesspåret vid Tattby och Fisksätra, utökad kapacitet för depå/uppställning av tåg samt nya vagnar. Kommunen tar kostnaderna för att tillfälligt förlägga del av Värmdövägen på banvallen inklusive återställande av densamma. Budget för detta finns med i inriktningsbeslutet och beslut om budget för projektet Värmdövägen.

För upphöjningen ska som nämnts ett särskilt finansierings- och genomförandeavtal tecknas. Upphöjningen är en viktig del i kommunens stadsutveckling i Sickla och för att förbättra framkomligheten genom att skapa en vägförbindelse mellan Planiavägen och Värmdövägen. Samtidigt har regionen till stor del redan dubbelspår på sträckan mellan Nacka station och Sickla station. Därför kommer kommunen att få ta kostnaden för själva upphöjningen (ramper och bro) samt del av den nya spåranläggningen. Regionen tar en del av spåranläggningen samt signalsystemet. Bulleråtgärder betalas av kommunen. Kommunen tar cirka 85 % av kostnaden och Regionen cirka 15 %. En tidig kalkyl i 2018 års penningvärde pekar på en kostnad på drygt 700 miljoner kronor. Detta är kostnaden för hela upphöjning. Omräknat till dagens penningvärde motsvarar detta cirka 800 miljoner kronor. Erfarenhetsmässigt ökar den kalkylerade kostnaden när mer projekteringar görs i olika faser. Därtill ser man för närvarande betydande prisökningar inom entreprenadbranschen, på grund av dyrare materialkostnader bland annat för betong och stål samt högre bränslepriser. Därför är det svårt att idag säga vad kostnaden väl blir när upphöjning byggs 2025 till 2026. Kommunen kommer att få in exploateringsintäkter som helt eller delvis kan balansera denna kostnad i slutändan. Kommunfullmäktige kommer att få ta ställning till ett särskilt genomförande- och investeringsbeslut när projektering är klar.

Konsekvenser för barn

En modern och kapacitetsstark Saltsjöbana är bra för alla Nackabor. Barn och unga kommer på ett säkert och effektivt sätt kunna resa inom kommunen och in till Slussen.

Bilagor

1. Förslag till avsiktsförklaring
2. Bilaga X kommunens markbehov
3. Bilaga Y regionens markbehov
4. Kommunens markbehov områdeskartor
5. Regionens markbehov områdeskartor
6. Kommunens markbehov kring Värmdövögen

Mats Bohman
Trafik och fastighetsdirektör

Katarina Wåhlin Alm
Stadsutvecklingsdirektör

Peter Skogberg
Enhetschef Bygg och Anläggning